

## En billedhugger-begavelse

Når man blar gjennom gamle avisårganger, dukker det ofte opp interessante artikler. Da jeg for en tid tilbake kikket gjennom Vestlandsposten fra 1915, kom jeg over en sak med ovennevnte tittel, som omhandlet Stavanger-mannen Trygve Frafjord.

Faren, Ola Olson Frafjord, var født i Frafjord i 1842. Han giftet seg i Høle-kirken i 1875 med Marta Kristina Kleppa, f. 1850. Det var Olas tre år yngre bror, Einar Olson Frafjord, som i 1873 ble gift med Elen Taletta Persdtr. Viga, enken etter Samuel Toreson Haaland (1833-1857), sønn til "Bjødna-Tore" og Kristi Samuelsdtr. Fossmork. Einar tok Haaland som etternavn da han giftet seg med Elen.

Noen år etter giftermålet flyttet Ola og Marta Kristine til Stavanger og fikk etter hvert 4 barn, hvorav Trygve var den yngste, f. 29.05.1887. Ola, som ble skomakermester, døde 70 år gammel av hjertefeil i 1912. Familien bodde da i Langgate 54. Her kom Marta Kristine til å bli i all sin tid. Hun døde i 1947, 97 år gammel. I det følgende har jeg komprimert avisartikkelen om Trygve Frafjord en god del og modernisert syntaks og ortografi. Som avslutning refererer jeg nekrologen som stod i Stavanger Aftenblad.

Journalisten i Vestlandsposten 16.09.1915 innleder med at billedhugger Frafjord kom ham vennlig i møte. Men han sier ikke mye. Han lider ikke av talersyke, enten det angår han selv eller andre. Han er en av de stille i kunstens verden som ser, tenker og drømmer. Trygve Frafjord ser. Hans kunstnerblikk er naturalistisk, og han oppfatter tingene og motivet litterært. Diktningen i hans fantasi er sterkt utpreget. Tingene han har laget, er et tydelig vitnesbyrd om en mann med stor begavelse; hans arbeider er virkelig sjelfulle.

Ett av disse har han kalt "Dragsuget". Kunstneren har her gitt seg i kast med å fremstille mennesker som kjemper i livets voldsomme dragsug. Produktet symboliserer menneskesjelens fortvilte kamp, mens en kastes hit og dit og presses i kalde og hensynsløse favntak. Hans tolkning er god; enkel, men kraftig. En byste av seg selv har Frafjord utført på 10 timer, fullt ferdig. Portrettlikheten er slående, og alle linjer er fint avstemt. Uttrykket er livlig og sjelfullt.

Det er ikke mye kunstneren har i behold av sine tallrike arbeider. Han har nemlig en sterk mani for å knuse dem, selv om han mener de er gode. I bakgården har han tilrettelagt en "kirkegård" for de mange knuste hoder og i stykkerslätte billedformasjoner. De ligger i en haug, hulter til bulter. I tussmørket ser bakgården nokså uhyggelig ut, for hodene stikker fram fra grusdyngen som om det var på en slagmark!

Men det er ikke bare modelleringer Trygve Frafjord har arbeidet med. Han tegner og maler også. På veggen henger et maleri, han hadde kopiert det i 10 års alderen. Ingen skulle forvente at fargebehandlingen i dette bildet var gjort av en smågutt, forbausende flott utført som det var. På veggen henger også en stor tegning av Sigbjørn Obstfelder, som Frafjord beundrer mest av alle hjemlige, skjønnlitterære forfattere. Han kan sin Obstfelder utenat. Det er den vidunderlig vakre rytmen i stilen og den fine psykologi som så sterkt har grepet ham.

Imidlertid la jeg også merke til noe annet på veggen; et menneskeansikt med ville, forrevne trekk og øyne som fortalte om en bunnløs redsel. Jeg fikk hans forklaring på bildet: Natten etter den fryktelige "Titanic"-katastrofen ble dette tegnet med kull på det ensfargete, grå tapetet. Budskapet om ulykken gjorde slik inntrykk på Frafjords følsomme sinn at han ikke fikk blund på øynene sine den natten. I sin fantasi så han om-

igjen og om igjen smertefulle, fortvilte ansikter, og han fikk ikke ro før han hadde tegnet dette.

Frafjord er egentlig treskjærer av fag, en kunst han er vel hjemme i. Han hadde stående to Kristushoder som han hadde utarbeidet for en tid tilbake, da han var religiøst påvirket. Det ene er et lite mesterverk som burde vært til pryd i en kirke. Disse to gjømmes han imidlertid bak divanen sin fordi de etter hans mening ikke er noe å vise fram. Ja, han skryter som sagt ikke av seg selv. Begavelsene gjør jo ikke det, et karaktertrekk som er typisk for dem.

Når Trygve Frafjord vil jage sine tanker på flukt; setter han seg ved pianoet og lar fingrene gli varsomt over tangentene. Det er noe eget ved dette taffelpianoet, sier han, for Ole Bull spilte på det da han var her i Stavanger den tredje november i 1843. Den berømte spillemannen har satt sitt navn på det, derfor klunker han ofte "Seterjentenes søndag" med toner som er rene og drømmende...

Frafjord er en sjelden begavelse. Det er et tap at han ikke gjør mer ut av sitt talent. Han er ennå en ung mann som burde ha gyldne år foran seg. Imidlertid er det jo slik at en kunstners løp, ikke minst billedkunstnerens, er en tornevei man må gi seg ut på. Likevel burde Trygve Frafjord ta dette løpet. Han har det talentet og den energien som kreves.

Trygve Frafjord ble gift med Randi Johanne Romseland, f. i Haugesund 19.07.1896, d. i Stavanger 06.02.1984. Trygve døde i 05.01.1955. Her er hans nekrolog i Aftenbladet, 11.01.1955:

"Billedhogger Trygve Frafjord er død, 65 år gammel. Han var en særpreget personlighet, en uvanlig arbeidsom og kunnskapsrik kunstner. Kvaliteten av hans arbeider har offentligheten aldri fått anledning til å bedømme, for han hadde den egenhet at han ikke ville stille sine arbeider ut, tross gode tilbud. Han solgte også svært nødig. Etter hvert ervervet han seg litt av et kunstmuseum, først i Langgata, der han hadde sitt atelier i mange år, senere på Vaulen der han eide et stort hus. Det ble etter hvert fylt av hans arbeider. Hvis det lar seg gjøre å arrangere en minneutstilling, ville den sikkert samle mange interesserte. De få kunstsjevnere som har sett Trygve Frafjords arbeider, vet at hans arbeider har stor kunstnerisk verdi."

(Reidar F.)